

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Bod 1 – Dopady rozhodnutia USA zaviesť plošné clá na ekonomiku Slovenskej republiky a návrhy riešení

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Bod bol zaradený na rokovanie HSR ako iniciatívny. K tomuto bodu nebol spracovaný formálny podkladový materiál z príslušných rezortov

Súčasná situácia v oblasti ciel a obchodu s USA.

Dňa 20.01.2025 administratíva USA publikovala memorandum „America First Trade Policy“, v ktorom definovala svoje priority v oblasti obchodu a nariadila príslušným orgánom USA vypracovanie dopadových štúdií súčasného nastavenia globálneho obchodu. Výsledkom týchto aktivít bolo:

1. Postupné uvalenie a ciel na tovary z Kanady, Mexika, Číny (marec 2025).
2. Zavedenie globálnych ciel na dovoz ocele a hliníka (12.03.2025), automobilov a automobilových súčiastok (26.03.2025), hoci clá na automobilové súčiastky boli následne pozastavené do mája 2025.
3. Dňa 02.04.2025 administratíva USA vydala exekutívny príkaz, v ktorom deklarovala stav núdze na základe ustanovení International Emergency Economic Powers Act uvalila základné 10% clo na všetky importy do USA a dodatočné „recipročné“ tarify na importy z krajín, ktoré prispievajú k pretrvávajúcim americkým obchodným deficitom.
4. Tieto kroky vyvolali následnú reakciu Číny, Kanady a avizovanú reakciu EÚ čo vyvolalo odvetné reakcie USA. Ku dňu spracovania tohto stanoviska dosiahli sadzby ciel na obchod medzi USA a Čínou 125% (americké clo) resp. 84% (čínske clo).
5. Dňa 09.04.2025 USA pozastavili „odvetné“ clá z 02.04.2025 a ponechala v platnosti len základnú 10% colnú sadzbu. Odvetné clá na čínske tovary neboli pozastavené.

Postoj RÚZ k materiálu

Aktuálna situácia v oblasti colných bariér zavedených zo strany USA je extrémne dynamická a mení sa každým dňom. Presné modelovanie dopadov na našu ekonomiku je preto momentálne prakticky nemožné. Negatívny vplyv na zahraničný obchod a z toho vyplývajúce dopady na verejné financie a zamestnanosť sú však nepochybné. Ťažko kvantifikovateľným dopadom je tiež narušenie vzájomnej dôvery medzi stranami globálneho obchodu a s tým súvisiaca neistota pri plánovaní budúcich zahraničných investícií.

Najviac môžu byť zasiahnuté malé krajiny ako Slovensko a naši susedia z V4 s vysoko otvorenou ekonomikou založenou na exporte tovarov. Neuchráni nás ani relatívne nízky podiel priameho vývozu do USA. Rozhodujúce je zapojenie Slovenska do globálnych dodávateľských reťazcov, ktoré budú priamo negatívne ovplyvnené. K spomaleniu slovenskej ekonomiky v dôsledku obchodnej vojny by spomedzi odvetví najviac prispela priemyselná výroba. Jej produkcia orientovaná na vývoz závisí hlavne od svetového dopytu. V rámci priemyselnej výroby by mali byť najviac dotknuté odvetvia výroby strojov a automobilov. Utrpela by aj doprava, stavebníctvo a obchodné činnosti súvisiace s medzinárodným obchodom.

S cieľom predísť, resp. aspoň minimalizovať vyššie popísané negatívne dopady RÚZ odporúča vláde SR:

1. Aktívne sa podieľať na rokovaní v Rade EÚ pri formovaní pozície EÚ a jej prípadným odvetnými opatreniami, nakoľko obchodná a colná politika sú výlučnou právomocou EÚ.

2. Požadovať a presadzovať znižovanie bariér vnútorného trhu EÚ, ktoré by aspoň čiastočne pomohli kompenzovať vyššie uvedené negatívne dopady a požadovať urýchlenie rokovaní o voľnom obchode s ostatnými globálnymi aktérmi svetového obchodu, tak aby sa aspoň čiastočne kompenzoval možný výpadok amerických trhov.
3. Aktívne na úrovni EÚ presadzovať opatrenia, ktoré povedú k zvýšeniu konkurencieschopnosti európskych podnikov napr. v oblasti znižovania administratívneho a regulačného zaťaženia, cien energií podpory výskumu, vývoja, vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily. Navrhujeme tiež zasadiť sa o odloženie plnenia neprimerane ambiciózných klimatických a environmentálnych cieľov,.
4. Z hľadiska domácich opatrení na podporu konkurencieschopnosti ekonomiky odporúčame zrušiť ekonomicky mimoriadne škodlivú daň z finančných transakcií. Podnikať aj ďalšie kroky na zvyšovanie výkonnosti ekonomiky a jej konkurencieschopnosti.
5. Analyzovať dopady presmerovania obchodných tokov najmä medzi USA a Čínou na členské štáty EÚ a zabezpečiť ochranu ekonomických záujmov SR.
6. Zdržať sa prijímania akýchkoľvek dodatočných vnútroštátnych opatrení s negatívnymi dopadmi na podnikateľské prostredie, napr. vo forme zvyšovania daňovo odvodového zaťaženia, zásahov do trhu práce, alebo zvyšovania environmentálneho regulačného rámca. Budúcu konsolidáciu verejných financií zamerať primárne na výdavkovú stranu štátneho rozpočtu napr. vo forme zefektívnenia fungovania verejnej správy SR.
7. Analyzovať súčasný právny rámec SR a prijať nevyhnutné kroky na krátkodobú podporu firiem (napr. vo forme kurzarbeitu), ktoré sú dlhodobého hľadiska ekonomicky udržateľné a dostali by sa do problémov len v dôsledku šoku zo zavedených cieľ.

Zdroj: RÚZ